

Riigikogu keskkonnakomisjoni istungi protokoll nr 168

Tallinn, Toompea

Teisipäev, 13. oktoober 2026

Algus 14.00, lõpp 15.25

Juhataja: Yoko Alender (esimees)

Protokollija: Elle Nora Kalind (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Rain Epler, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Lauri Laats, Hanah Lahe, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm

Komisjoni ametnikud: Elle Kaur (nõunik-sekretariaadijuhataja), Vivi Older (nõunik)

Puudus: Züleyxa Izmailova

Kutsutud: Maa- ja Ruumiameti maa tehingute ja toimingute osakonna nõunik Tiina Vooro (Teamsis)

Rahandusministeeriumi riigihalduse osakonna kinnisvara valdkonna juht Eve Murumaa

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi maa- ja ruumipoliitika osakonna maapoliitika õiguspõhine Eike Pärnamägi

Riigimetsa Majandamise Keskuse arendus- ja kliimaosakonna juht Jaarek Konsa

Kliimaministeeriumi energeetika ja maavarade asekanstler Jaanus Uiga (Teamsis) ja

maavarade osakonna juhataja Ene Jürjens

Advokaadibüroo Sorainen nõunik, vandeadvokaat Sandra Mikli ja advokaat Heidi Rand-Karu (1. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Vabariigi Valitsuse algatatud maapõueseaduse, maakatastri seaduse ja riigivaraseaduse muutmise seaduse (taastuvenegiatootmise arendamine kaevandamisloaga alal) eelnõu (698 SE) teise lugemise ettevalmistamine
2. Info ja muud küsimused

1. Vabariigi Valitsuse algatatud maapõueseaduse, maakatastriseaduse ja riigivaraseaduse muutmise seaduse (taastuvenegiatootmise arendamine kaevandamisloaga alal) eelnõu (698 SE) teise lugemise ettevalmistamine

Yoko Alender selgitas, et komisjon vaatab läbi fraktsioonide ja Riigikogu liikmete muudatusettepanekud ja arutab võimalike keskkonnakomisjoni muudatusettepanekute koostamist. Esmalt võeti arutusele Isamaa fraktsiooni muudatusettepanek.

Andres Metsoja selgitas, et ettepanek on ajendatud Tootsi-Sopi taastuvenegiapargi rajamise kogemusest, kus ehitamisega kaasnes vajadus parandada teelõike ja suurendada liiklusohutust, kuid riigieelarves puudusid selleks vahendid. Ettepaneku kohaselt laekuks osa riigimaa

võõrandamisest saadavast tulust kohaliku omavalitsuse eelarvesse, et leevendada ehitamisega kohapeal kaasnevaid mõjusid. Kohaliku omavalitsuse osaks on pakutud pool saadavast tulust, kuid osakaal on läbiräägitav. A. Metsoja märkis, et laekumine võib tasandusfondi kaudu mõjutada kohaliku omavalitsuse tulubaasi. **Eve Murumaa** sõnul vajab ettepanek laiemat arutelu ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi ja võimalike teiste asjaosaliste kaasamist. Rahandusministeeriumil ei ole konkreetset lahendust pakkuda.

Yoko Alender leidis, et kohaliku omavalitsuse osasaamine tema territooriumil asuval riigimaal toimuvast tegevusest saadavast tulust on poliitiline otsus. Kõnealune meede peaks olema teistest meetmetest eraldiseisev ega tohiks neid asendada.

Andres Metsoja rõhutas, et esmalt tuleb otsustada, kas riigimaalt saadavast tasust peaks osa saama ka kohalik omavalitsus. Ettepanek puudutab üksnes riigimaad ja riigi tulusid, mitte erakinnistuid. Tasandusfondiga seotuse tehniline lahendamine ei ole tema hinnangul maapõueseaduse küsimus.

Tarmo Tamm toetas ettepanekut, leides, et kohalik omavalitsus võiks saada osa tema territooriumil toimuva ulatuslikuma tegevusega kaasnevast tulust.

Andres Metsoja märkis, et kavandatav tegevus ei too kohalikule kogukonnale ja omavalitsusele kaasa üksnes häiringuid, vaid loob ka võimalusi. **Yoko Alender** leidis, et ettepanek soodustab kohalike omavalitsuste kaasamist taastuenergia arendamisse.

Eike Pärnamägi märkis, et kooskõlastamisel on määruse eelnõu, millega toetatakse kohalikke omavalitsusi tuuleenergiaprojektide puhul. **Yoko Alender** selgitas, et nimetatud toetus laieneb kõigile tuuleenergiaarendustele, kuid arutatav muudatusettepanek puudutab konkreetselt kaevandamisaladel toimuvat tegevust ning meetmed ei peaks teineteist välistama.

Eve Murumaa juhtis tähelepanu sellele, et kavandatav meede puudutaks ainult kaevandamisaluseid maid, mistõttu ei saaks teiste piirkondade kohalikud omavalitsused sellest osa. **Yoko Alender** märkis, et kaevandamistegevus mõjutab kohalike elanike elukeskkonda ning saadavat raha saaks kasutada selle taastamiseks, parandamiseks ja arendamiseks.

Tiit Maran küsis, kuidas toimuks tulude jaotamine juhul, kui kaevandusala paikneb mitme kohaliku omavalitsuse territooriumil. **Yoko Alender** vastas, et jaotust saaks arvestada proportsionaalselt ning selle üksikasjad on võimalik kindlaks määrata. **Andres Metsoja** selgitas, et kui kaevandusala paikneb mitme kohaliku omavalitsuse territooriumil, tuleks tulu jaotada vastavalt ala paiknemisele. Tema hinnangul on maa paiknemisel põhinev lahendus õiglasem kui tuuleparkide häiringutasu puhul, millest naaberomavalitsus ei pruugi osa saada, kuigi häiringud võivad ulatuda ka tema territooriumile. Metsoja tõi näiteks Ida-Virumaa põlevkiviga seotud toetusmeetmed ning leidis, et piirkondade erinevast olukorrast lähtuvaid meetmeid ei saa käsitada kohalike omavalitsuste ebavõrdse kohtlemisena.

Tarmo Tamm leidis, et rahaline meede võiks suurendada kohalike omavalitsuste huvi ettevõtluse arendamise vastu.

Yoko Alender märkis, et tuulikuid on Tallinnasse, selle lähiümbrusse ja Tartusse keeruline rajada, mistõttu langeb suurem koormus hajaasustusega piirkondadele, kes peaksid saama sellest ka võimalusi. Seejärel lõpetati Isamaa fraktsiooni muudatusettepaneku arutelu ja asuti käsitlema Rain Epleri muudatusettepanekuid.

Rain Epler selgitas, et kui eelnõuga lihtsustatakse kaevandamisaladel ehitamist, ei peaks seda võimalust piirama üksnes taastuenergiaehitistega. Bürokratia vähendamiseks ja tööstuse edendamiseks tegi ta muudatusettepaneku nr 1, et kohaldada samu lihtsustatud tingimusi ka

juhul, kui kaevandamisalale soovitakse rajada muu majandusobjekt. **Ene Jürjens** märkis, et Kliimaministeerium ei saa ettepanekuga nõustuda, kuna säte lisati seadusesse konkreetselt taastuenergia kasutuselevõtu kiirendamiseks, mitte maardla püsivaks hõivamiseks. Ta selgitas, et taastuenergiaehitisel on piiratud tehniline eluiga ja selle saab pärast kasutusaja lõppu lammutada, mistõttu on maavara hiljem võimalik kaevandada. Suured tööstusehitised on üldjuhul püsiva iseloomuga ning neile ei sobi tähtajalise vahekasutuse põhimõte. Olulise avaliku huviga ja riigikaitseliste ehitiste lubamiseks on maapõueseaduses eraldi säte.

Rain Epler tutvustas muudatusettepanekut nr 2, mille kohaselt peaks ka energeetiline maavara olema ammendunud, enne kui ala võetakse muul otstarbel kasutusele. Ta märkis, et eelnõu kohaselt kehtib maavara ammendumise nõue teiste maavarade puhul, kuid turba ja põlevkivi puhul mitte. Epleri hinnangul takistaks taastuenergiaehitise rajamine selle tehnilise eluea jooksul maavara kaevandamist või kasutamist. **Ene Jürjens** sõnas, et Kliimaministeerium ei saa ka selle ettepanekuga nõustuda, kuna eelnõu eesmärk on taastuenergia kasutuselevõtu hoogustamine. Ta märkis, et taastuenergiaehitise planeeringu menetlemisel küsib Maa- ja Ruumiamet Eesti Geoloogiateenistuse arvamust. Eesti Geoloogiateenistus hindab eksperdina, kas energeetiline maavara on vaadeldaval ajavahemikul perspektiivne, arvestades muu hulgas maavara lasundi jätkuvust ja kvaliteeti.

Rain Epler leidis, et Kliimaministeeriumi põhjendus on osaliselt vastuolus eelmise muudatusettepaneku kohta esitatud seisukohaga. Tema sõnul saaks ka muude tööstusehitiste rajamise võimalikkust hinnata eksperdiarvamuste alusel. Epler rõhutas, et muudatusettepaneku eesmärk on sätestada selgelt, et ammendamata maavaraga alale ei või rajada ka taastuenergiaehitisi. **Yoko Alender** ei nõustunud vastuolu olemasoluga, märkides, et taastuenergiaehitisi saab pärast kasutusaja lõppu eemaldada. **Rain Epler** vastas, et ka muid ehitisi on võimalik lammutada.

Ene Jürjens märkis, et olulise avaliku huvi korral võimaldab kehtiv regulatsioon rajada maardlale riigile olulisi ehitisi.

Rain Epler selgitas, et tema ülejäänud muudatusettepanekute eesmärk on jätta eelnõust välja sätted, mis annavad eeliseid taastuenergia tootmisviiside arendamisele. Tema hinnangul avaldab taastuenergia eelisarendamine elektri- ja energiasüsteemile pikaajalist negatiivset mõju. **Yoko Alender** selle hinnanguga ei nõustunud, leides, et odavam elekter on ühiskonnale kasulik.

Rain Epler lisas, et eelnõu algne eesmärk ei välista menetluse käigus muudatuste tegemist. **Yoko Alender** täpsustas, et Ene Jürjens esindab arutelul Kliimaministeeriumi ja ministeeriumi koostatud eelnõu eesmärki. Seejärel asuti käsitlema Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni ja Züleyxa Izmailova koos esitatud muudatusettepanekuid.

Tiit Maran selgitas, et turbaalade taastamist puudutavas muudatusettepanekus juhiti tähelepanu veestamata jätmisega kaasnevale süsinikdioksiidi heitele ja elurikkuse taastamisega seotud küsimustele. **Ene Jürjens** märkis, et sisuliselt on ettepanekut ministeeriumi poolt komisjonile esitatavas tekstis arvesse võetud ning tõstatatud küsimused lisatud ettevalmistatavasse määruse eelnõusse, milles täpsustatakse korrastamisviiside valikul arvestatavaid asjaolusid. Ta lisas, et määruse koostamisel soovitakse lähtuda kavandatavast seadusemuudatusest.

Yoko Alender leidis, et korrastamisprojekti tingimuste täpsustusi ja nendega seotud muudatusi saab sisuliselt koos käsitleda.

Ene Jürjens märkis, et Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni ja Züleyxa Izmailova teist muudatusettepanekut ei saa toetada, sest kehtiv maakatastriseadus ei pruugi võimaldada määrata katastriüksusele mäetööstusmaa sihtotstarbega samal ajal muid sihtotstarbeid, ning

pidas vajalikuks küsida Maa- ja Ruumiameti seisukohta.

Tiina Vooro juhtis tähelepanu sellele, et mitme sihtotstarbe määramine ühele katastriüksusele mõjutaks maa maksustamishinna määramist. Uute metoodikate koostamisel ei ole sellise võimalusega arvestatud, mistõttu tuleks hinnata muudatuse mõju ning vajadust valemeid ja metoodikaid täiendada või muuta. Tema hinnangul ei tohiks muudatusettepanekut enne selle mõju hindamist seadusesse lisada.

Seejärel asuti käsitlema Riigikogu liikme Tarmo Tamme muudatusettepanekut. **Yoko Alender** märkis, et komisjonile oli enne muudatusettepaneku esitamist laekunud huvigruppidele sarnast muudatust soovivaid kirju.

Tarmo Tamm selgitas, et kui kaevandamisloa omaja saab ise otsustada, kas kaevandusala on ammendunud, võib taastuenergia arendamiseks konkursi korraldamine jääda tema huvidest sõltuvaks. Muudatusettepaneku kohaselt korraldaks riik konkursi, kus saaksid osaleda kõik huvitatud isikud, kuid kaevandamisloa omajal oleks õigus astuda konkursi võitja asemele. Tamme hinnangul säiliks nii kaevandamisloa omaja eelisõigus ning riik saaks parima tulemuse ega jääks tulust ilma.

Yoko Alender märkis, et muudatusettepaneku puhul oli esile toodud riigiabi- ja konkurentsireeglitega seotud riske ning Sorainen advokaadid on ettepanekut täpsustanud.

Sandra Mikli selgitas, et täpsustatud ettepanekuga lisati menetlusse avalik enampakkumine. Kaevandamisloa omajal säiliks õigus astuda enampakkumise võitja asemele, kuid lõpptulemusena peaks kujunema turuhind. Enampakkumise täpsemat korraldust oleks võimalik reguleerida määrusega.

Yoko Alender tõstatas küsimuse, kas taastuenergia arengu kiirendamiseks saab anda kaevandamisloa omajale eelisõiguse, arvestades tema varasemaid kulutusi. **Ene Jürjens** märkis, et maapõueseaduse alusel korraldatakse enampakkumisi harva, kuna üldjuhul teeb arendaja geoloogilised uuringud ja esitab seejärel sama ala kohta kaevandamisloa taotluse. Ta lisas, et kaevandamisloa omaja võib olla teinud alal kulutusi, näiteks rajanud kuivenduskraave või tugeva aluse. Jürjensi hinnangul maandab enampakkumine riigiabi riski, kuid seda küsimust saavad täpsemalt kommenteerida Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning Rahandusministeerium.

Eike Pärnamägi märkis, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei toeta kaevandamisloa omajale eelisõiguse andmist, kuna maa antakse kaevandaja kasutusse üksnes maavara väljamiseks. Maa muul majanduslikul otstarbel kasutusse andmiseks korraldatakse enampakkumisi, milles saavad osaleda ka tuule- ja päikeseenergia arendamisest huvitatud isikud. Riigivaraseaduses on enampakkumise korraldus juba reguleeritud ning Maa- ja Ruumiametil on selleks oksjonikeskkond. Pärnamägi leidis, et eraldi normistiku loomine dubleeriks olemasolevat regulatsiooni, ei tagaks teiste arendajate võrdset kohtlemist ning tekitaks õiguslikku ebaselgust.

Yoko Alender küsis, mis takistab kaevandamisloa omajale eelisõiguse andmist, kui see aitaks kiirendada ülekaaluka avaliku huviga taastuenergia arendamist ja saavutada eelnõu eesmärki. **Eike Pärnamägi** leidis, et olukord ei ole võrreldav põllumajandusmaa kasutamisega, kuna põllumajandusmaa antakse kasutusse viieks aastaks, kuid energiapargi hoonestusõigus kavandatakse kogu selle 40-aastaseks elueaks. Ta lisas, et ministeerium soovib lõpetada ka teised eelisõigused. Pärnamägi märkis, et kaevandamisloa omajale eelisõiguse andmine ei oleks kooskõlas mittediskrimineeriva ja läbipaistva juurdepääsu ning võrdse kohtlemise põhimõtetega. Tema hinnangul ei õigusta mõne üksiku ala kasutuselevõttust saadav kasu nendest põhimõtetest kõrvalekaldumist. Avaliku enampakkumise korral ei tekiks küll riigiabi probleemi, kuid teised nimetatud põhimõtted jääksid täitmata.

Eve Murumaa märkis, et eelisõiguse andmine kitsale isikute ringile ei tagaks võrdset kohtlemist teiste tuulepargiarendajate ega nende kaevandajatega, kelle alale ei ole võimalik tuulikuid rajada. Samuti ei pidanud ta vajalikuks uue enampakkumiskorra loomist, sest eelisõiguse kehtestamise korral piisaks olemasolevast korrast.

Jaarek Konsa selgitas, et Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK) korraldas koostöös Maa- ja Ruumiametiga avatud enampakkumised, millest võeti aktiivselt osa. Tasu koosneb maa- ja tootmiskomponendist. Probleemiks on maapõueseaduses sätestatud kuni 35-aastane tähtaeg, kuna tuulepargi ehitamiseks, käitamiseks ja kõrvaldamiseks on vaja ligikaudu 40 aastat. Seetõttu loobus RMK kevadel ühest enampakkumisest, kuna alale oli esitatud kaevandamisloa taotlus, mille menetlus ei olnud lõppenud, ning tuulepargile vajalik periood oli pikem.

Yoko Alender pidas asjakohaseks kaaluda seaduses sätestatud 35-aastase tähtaja ajakohastamist ning palus täpsustada enampakkumise korraldust. **Jaarek Konsa** märkis, et 35-aastane tähtaeg tuleneb seadusest, kuid turuosalisel on huvitatud tuuleparkide rajamisest pikemaks perioodiks.

Eike Pärnamägi leidis, et enampakkumine tuleks läbi viia riigivaraseaduse kohaselt.

Sandra Mikli selgitas, et maapõue valdkonda puudutavate sätete süsteemseks koondamiseks eelistati erikorra koostamist. Määruses nr 23 saaks täpsustada enampakkumise alghinna kujunemise meetodikat ja vajaduse korral viidata hindamiskorrale. **Yoko Alender** märkis, et erikorra kasutamise korral peaks määruse eelnõu olema lisatud menetlusmaterjalidele.

Eike Pärnamägi leidis, et kehtivast hindamiskorrast erineva menetlus- ja hindamiskorra loomine võib kaasa tuua üksikute juhtumite erineva kohtlemise ja riigiabi riski. Tema hinnangul tuleks kohaldada riigivaraseaduses sätestatud korda.

Sandra Mikli märkis, et erikorra rakendamine ei anna kellelegi eriõigusi ning selles saab viidata hindamiskorrale. **Eike Pärnamägi** ei pidanud erikorda vajalikuks, kuna olemasolevat korda on kasutatud Maa- ja Ruumiameti ning Riigimetsa Majandamise Keskuse enampakkumistel.

Ene Jürjens märkis, et Soraineni esindaja viidatud määrused käsitlevad geoloogilise uuringu loa ja kaevandamisloa andmist mitme pakkuja korral ning enampakkumise viib läbi Keskkonnaamet. Need määrused ei käsitle maa kasutusse andmist ega ole seetõttu kavandatava maakasutuse enampakkumise korraga võrreldavad.

Eve Murumaa leidis, et uut korda ei ole vaja kehtestada, kuna olemasolev kord võimaldab ka kaevandamisloa maad anda kasutusse tuulikute püstitamiseks. Tema hinnangul ei ole vaja kehtivat korda teises sõnastuses uude määrusesse ümber kirjutada.

Rain Epler küsis, miks on seaduse muutmine vajalik, kui arutelu esitatud seisukohtade järgi võimaldavad olemasolevad õigusaktid vajalikke tegevusi. Ta meenutas ettevõtjate varasemat seisukohta, et eelisõiguse puudumisel ei võeta kõnealuseid alasid taastuenergia arendamiseks kasutusele.

Yoko Alender märkis, et Tarmo Tamme muudatusettepaneku ja Soraineni juristide täpsustuste eesmärk on leida sellele probleemile lahendus. Ta küsis, kas eraldi enampakkumiskorra asemel võiks kasutada olemasolevat korda ning anda kaevandamisloa omajale kümne päeva jooksul võimalus nõustuda enampakkumisel kujunenud kõrgeima hinnaga.

Sandra Mikli selgitas, et riigivaraseadust saab üldnormina kohaldada, kuid

taastuenergiaehitiste rajamiseks ja enampakkumise korraldamiseks peab olema seadusest tulenev alus. Kui enampakkumise korraldamise alus sätestatakse maapõueseaduses, tuleb lahendada, kuidas kohaldada riigivaraseaduses sätestatud üldnorme. Mikli pidas muudatust kohalikes omavalitsustes toimuvat eriplaneeringute menetlemist arvestades mõistlikuks.

Yoko Alender leidis, et enampakkumisi ei peaks korraldama Keskkonnaamet. Tema hinnangul võiks seaduses sätestada, et enampakkumise korraldab riigivara valitseja või volitatud asutus, ning täpsema korra kehtestada määrusega.

Tiina Vooor rõhutas, et geoloogilise uuringu loa ja kaevandamisloa enampakkumine erineb riigivara pikaajalisest hoonestusõigusega koormamisest, mis peaks toimuma riigivaraseaduse alusel. Tema hinnangul ei ole vaja riigivaraseaduses sätestatud enampakkumisreegleid maapõueseaduses või selle alusel antavas määruses korrata, sest see tekitaks ebaselgust nii riigivara valitsejatele kui ka enampakkumisel osalejatele. Vooor täpsustas, et kaevandamistegevusega hõlmatud turbaalad on Maa- ja Ruumiameti, mitte Riigimetsa Majandamise Keskuse haldamisel. Ta lisas, et ebaselgete normide alusel korraldatud enampakkumised võivad kaasa tuua pikaajalisi kohtuvaidlusi ja takistada arenduste elluviimist.

Yoko Alender tegi ettepaneku koostada Tarmo Tamme ettepaneku alusel komisjoni muudatusettepanek, mille kohaselt kasutatakse riigivaraseaduses sätestatud enampakkumiskorda ja antaks kaevandamisloa omajale õigus astuda enampakkumise võitja asemele. Ta märkis, et eelisõigusega seotud võimalikke õiguslikke riske tuleb kaaluda võrreldes eesmärgiga soodustada taastuenergia arendamist kaevandamisaladel.

Mait Klaassen toetas juba alal tegutsevale ettevõtjale enampakkumise võitja asemele astumise õiguse andmist. Ta märkis, et ettevõtja on katastriüksusele juba investeerinud ning rajanud sinna tegevuseks vajaliku taristu. Klaasseni hinnangul võimaldaks selline lahendus kasutada olemasolevat taristut ja säilitada katastriüksuse terviklikkuse. **Yoko Alender** täpsustas, et enampakkumise võitja asemele astumine oleks ettevõtja võimalus, mitte kohustus.

Rain Epler toetas käsitletavas küsimuses kaevandamisloa omajale eelisõiguse andmist, kuid märkis, et ei toeta eelnõu tervikuna, kui kaevandamisalade lihtsustatud kasutamine piirdub taastuenergia arendamisega.

Eike Pärnamägi täpsustas, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei ole vastu enampakkumise läbiviimisele riigivaraseaduse alusel. Tema hinnangul võiks muudatusettepanekust välja jätta eraldi enampakkumiskorda käsitlevad sätted.

Sandra Mikli küsis, millises õigusaktis tuleks reguleerida enampakkumise alghinna arvutamist, arvestades selle eripära ja varem tõstatatud riigiabi küsimust.

Eike Pärnamägi märkis, et riigivaraseaduse alusel toimuvatel tuuleparkide enampakkumistel ei ole riigiabi riski ilmnenud. Alghinna määramist reguleerivad hindamismäärus ja hindamisstandardid ning kehtiva korra alusel on kasutusse antud ka endisi kaevandusalasid.

Jaarek Konso juhtis tähelepanu sellele, et terviklik taastuenergiaarendus võib hõlmata nii kaevandusala kui ka sellega piirnevaid riigimaid. Sellisel juhul jääb ebaselgeks eelisõiguse kohaldamine ning arendust võib olla vaja jagada kaevandusalal ja sellest väljaspool paiknevateks osadeks. **Yoko Alender** leidis, et sellisel juhul tuleks arendus jagada osadeks.

Eike Pärnamägi märkis, et eelisõiguse kehtestamisel kohalduksid tervikliku arenduse eri osadele erinevad tingimused. **Tiina Vooor** lisas, et selle tulemusena võivad kaevandamisalale ja sellega piirnevale alale tulla erinevad arendajad, mis raskendaks tervikliku arenduse

elluviimist.

Yoko Alender leidis, et probleem on arenduste vähene edenemine ning eesmärk on soodustada taastuenergia arendamist kaevandamisaladel, kus häiring on juba olemas.

Rain Epler märkis, et tervikliku arenduse puhul tuleks kaaluda ka kaevandamisalaga piirnevate alade kaasamist. Samuti rõhutas ta, et ametiasutused peavad lähtuma seadusandja otsustest.

Ene Jürjens selgitas, et maapõuaseadusega saab reguleerida üksnes kehtiva kaevandamisloaga alasid ning laiem lahendus väljuks eelnõu raamidest. Ta märkis, et kaevandamislubadega hõlmatud sobiva suurusega alasid on ligikaudu 20, kuid neist võiks taastuenergia arendamiseks kasutusele minna alla viie. Lisaks paikneb ligikaudu 20 ala lähestikku, mis võib võimaldada arenduste kavandamist mitmel alal koos. Tegelikult kasutusele võetavate alade arv sõltub alade seisundist ning konkreetsete omanike ja ettevõtete huvist.

Yoko Alender märkis, et eelnõu esimese lugemise eel kaasatud osapooled ei pidanud tõenäoliseks, et ilma eelisõigusega hakataks kõnealustel aladel taastuenergiat arendama. Ta tegi ettepaneku hääletada esmalt fraktsioonide ja Riigikogu liikmete muudatusettepanekuid ning koostada Tarmo Tamme ettepaneku põhjal komisjoni muudatusettepanek, milles kasutatakse riigivaraseaduses sätestatud korda ja nähtaks ette kaevandamisloa omaja eelisõigus. Samuti pidas ta vajalikuks arutada kavandatavat lahendust veel kord huvigruppidega.

Tarmo Tamm leidis, et kavandatavat lahendust ei saa veel otsustada ning see tuleb selgemalt sõnastada.

Yoko Alender rõhutas, et komisjon soovib taastuenergia arendamist edendada, kuid lahendus peab olema õiguslikult korrektne. Ta tegi ettepaneku sõnastada lähiajal ühiselt komisjoni muudatusettepanek.

Tiina Vooor märkis, et eelisõigust käsitlevad normid peavad olema selgelt sõnastatud ja rakendatavad. Ta tõi näiteks põllumajandusmaa eelisõiguse regulatsiooni, mida tuli pärast vastuvõtmist muuta, et seda oleks võimalik rakendada. **Yoko Alender** nõustus, et komisjoni muudatusettepanek tuleb sõnastada sellisena, mida oleks võimalik praktikas rakendada.

Järgnevalt asuti muudatusettepanekute kohta seisukohti kujundama.

X.paragrahvi 1 lisatakse punkt 19 järgmises sõnastuses

„19) paragrahvi 14 lõike 2¹ esimesest lausest jäetakse välja sõnad „taastuenergia ehitise““;

Selgitus: Muudatuse eesmärk on luua võimalus ammendunud maavaraga kaevanduste kasutuselevõtuks muul otstarbel, näiteks tööstus- või kaitsevaldkonna rajatiste ehitiseks.

Rain Epler

Juhtivkomisjon: JÄTTA ARVESTAMATA (muudatusettepaneku poolt 2: Lauri Laats, Rain Epler; vastu 5: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tarmo Tamm; erapooletuid 0; ei hääletanud Tiit Maran).

X.paragrahvi 1 punkti 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) paragrahvi 14 lõiget 2¹ täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

„4) kehtiva kaevandamisloaga alal, kus maavara on ammendunud, kui kaevandamisloa omaja on kirjalikult kinnitanud, et ehitisega koormatavat ala kaevandamiseks ei kasutata, ja on

nõustunud ala maakasutusõiguse muutmisega tähtajaga kuni 50 aastaks.“““;

Selgitus: Muudatuse eesmärk on välistada võimalus piirata viiekümneks aastaks turba või põlevkivi kaevandamist kehtiva kaevandamisloaga aladel, kus maavara ei ole veel ammendunud. Energiajulgeoleku aspektist ei ole iseenda energeetiliste maavarade kasutuse piiramiseks võimaluse loomine mõistlik.

Rain Epler

Juhtivkomisjon: JÄTTA ARVESTAMATA (muudatusettepaneku poolt 2: Lauri Laats, Rain Epler; vastu 5: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tarmo Tamm; erapooletuid 0; ei hääletanud Tiit Maran).

X.paragrahvi 1 punkt 4 jäetakse välja;

Selgitus: Muudatus on vajalik, et vältida tuule- ja päikeseenergeetika toomisevõimsuste arendamise soodustamist.

Rain Epler

Juhtivkomisjon: JÄTTA ARVESTAMATA (muudatusettepaneku poolt 2: Lauri Laats, Rain Epler; vastu 5: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tarmo Tamm; erapooletuid 0; ei hääletanud Tiit Maran).

X.paragrahvi 1 punkt 5 jäetakse välja;

Selgitus: Muudatus on vajalik, et vältida tuule- ja päikeseenergeetika toomisevõimsuste arendamise soodustamist.

Rain Epler

Juhtivkomisjon: JÄTTA ARVESTAMATA (muudatusettepaneku poolt 2: Lauri Laats, Rain Epler; vastu 5: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tarmo Tamm; erapooletuid 0; ei hääletanud Tiit Maran).

X.paragrahvi 1 punkt 6 jäetakse välja;

Selgitus: Muudatus on vajalik, et vältida tuule- ja päikeseenergeetika toomisevõimsuste arendamise soodustamist.

Rain Epler

Juhtivkomisjon: JÄTTA ARVESTAMATA (muudatusettepaneku poolt 2: Lauri Laats, Rain Epler; vastu 5: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tarmo Tamm; erapooletuid 0; ei hääletanud Tiit Maran).

X. Muuta eelnõu § 1 punkti 9 ja sõnastada see järgmiselt:

9) paragrahvi 81 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses::

„(2¹) Keskkonnaamet võib kaevandamisloa või korrastamistingimuste andmisel otsustada lubada kuni 15 hektari suuruse mäeeraldise korrastamist käesoleva seaduse §-s 80 ja selle alusel kehtestatud nõuete kohaselt ning korrastamistingimuste põhjal ilma korrastamisprojekti koostamata juhul, kui tegevus ei kuulu keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse alusel olulise keskkonnamõjuga tegevuste hulka.“

Selgitus: Eelnõu koostamisel ei ole analüüsitud endiste turbatootmisalade kasvuhoonegaaside heite määrasid ja ei ole tagatud, et korrastamine viiakse läbi viisil, mis väldiks nende alade

muutumist pikaajalisteks kasvuhoonegaaside heiteallikateks Eestis. See on vastuolus vajadusega vähendada Eesti maakasutussektori heiteid ja seega ka Eesti kohustusega kliimasoojenemist leevendada.

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon

Züleyxa Izmailova

Juhtivkomisjon: ARVESTADA SISULISELT, vaata järgmine muudatusettepanek (konsensus: Yoko Alender, Rain Epler, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Lauri Laats, Tiit Maran, Tarmo Tamm).

X. Eelnõu § 1 punkt 9 (uues tekstis punkt 10) muuta ja sõnastada järgmiselt:

„10) paragrahvi 81 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Keskkonnaamet võib kaevandamisloa või korrastamistingimuste andmisel otsustada lubada kuni 15 hektari suuruse mäeeraldise ja kuni 150 hektari suuruse turbatootmisala korrastamist käesoleva seaduse §-s 80 ja selle alusel kehtestatud nõuete kohaselt korrastamistingimuste põhjal ilma korrastamisprojekti koostamata. Korrastamisprojekt on nõutav juhul, kui maavara kaevandamine või kaevandatud maa korrastamine kuulub keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse või selle alusel koostatud eelhindangu kohaselt olulise keskkonnamõjuga tegevuste hulka.“

***Selgitus:** Eelnõu sõnastust muudetakse selgemaks, et paremini arvestada seda, et kuni 150 hektari suuruse turbatootmisala ja kuni 15 hektari suuruse mäeeraldise puhul ei ole keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse kohaselt tegemist eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga tegevusega, kuid otsustaja võib eelhindangu tulemusel siiski jõuda järeldusele, et tegevusel on oluline keskkonnamõju. Viimasel juhul on korrastamisel, nagu seni, vajalik koostada korrastamisprojekt.*

Keskkonnakomisjon

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Yoko Alender, Rain Epler, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Lauri Laats, Tiit Maran, Tarmo Tamm).

X. paragrahvi 1 punkt 13 jäetakse välja;

***Selgitus:** Muudatus on vajalik, et vältida tuule- ja päikeseenergeetika toomisvõimsuste arendamise soodustamist.*

Rain Epler

Juhtivkomisjon: JÄTTA ARVESTAMATA (muudatusettepaneku poolt 2: Lauri Laats, Rain Epler; vastu 5: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tarmo Tamm; erapooletuid 0; ei hääletanud Tiit Maran).

X. Muuta eelnõu § 2 teksti ja sõnastada see järgmiselt:

§ 2. Maakatastriseaduse muutmine

Maakatastriseaduse § 18² lõiget 4 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Põhjendatud juhul võib katastriüksusele, millele on välja antud maavara kaevandamise luba, määrata mäetööstusmaa sihtotstarbega samal ajal muid sihtotstarbeid, kui muu sihtotstarbe

määramiseks on maapõuaseaduse § 15 lõikes 1 nimetatud luba.“.

Selgitus: *Vt Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni ja Züleyxa Izmailova esimese muudatusettepaneku selgituse teksti.*

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon Züleyxa Izmailova

Juhtivkomisjon: JÄTTA ARVESTAMATA (konsensus: Yoko Alender, Rain Epler, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Lauri Laats, Tiit Maran, Tarmo Tamm).

X. Eelnõu §-i 3 täiendatakse punktiga 2 järgmises sõnastuses:

2) paragrahvi 66 täiendatakse lõikega 10 järgmises sõnastuses:

(10) kehtiva kaevandamisloaga ala, kus maavara on ammendunud või kus asub keskkonnatasude seaduse § 9¹ tähenduses energeetilisi maavarasid, taastuenergia tootmise eesmärgil võõrandamisel või kasutamiseks andmisel, on võõrandatavat või kasutamiseks antavat maad enne enampakkumist viimasena kaevandamisloa ja kehtiva rendilepingu alusel kasutanud isikul, kes osales enampakkumisel, kuid ei osutunud võitjaks, õigus kinnisasi omandada või kasutusse saada enampakkumisel kujunenud hinnaga, kui ta viie tööpäeva jooksul enampakkumise tulemuste teatavaks tegemisest kinnitab kirjalikult, et ta kasutab seda õigust. Kui käesolevas lõikes nimetatud õigustatud isikuid on mitu, eelistatakse isikut, kes kasutas võõrandatavat või kasutamiseks antavat kinnisasja suuremas ulatuses.

Selgitus: *Eelnõuga sätestatakse, et eelisõigus hoonestusloa saamiseks oleks kehtiva kaevandamisloa omanikul.*

Tarmo Tamm

Juhtivkomisjon: **ARVESTADA SISULISELT**, (konsensus: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tarmo Tamm; ei hääletanud Rain Epler, Lauri Laats, Tiit Maran).

X. paragrahv 3 jäetakse välja.

Selgitus: *Muudatus on vajalik, et vältida tuule- ja päikeseenergeetika toomisvõimsuste arendamise soodustamist.*

Rain Epler

Juhtivkomisjon: JÄTTA ARVESTAMATA (muudatusettepaneku poolt 2: Lauri Laats, Rain Epler; vastu 5: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Tarmo Tamm; erapooletuid 0; ei hääletanud Tiit Maran).

X. Eelnõu täiendatakse paragrahviga 4 järgmises sõnastuses:

„§ 4. Rakendussäte

Käesoleva seaduse alusel riigimaale taastuenergia ehitise ehitamiseks hoonestusõiguse omandanud isiku poolt makstavast hoonestusõiguse tasust laekub pool riigile ja pool asukohajärgsele kohalikule omavalitsusele.“

***Selgitus:** Ettepanekuga nähakse ette, et pool riigimaale taastuenergiaehitise ehitamiseks makstavast hoonestusõiguse tasust laekub asukohajärgsele kohalikule omavalitsusele.*

Isamaa fraktsioon

Juhtivkomisjon: **ARVESTADA SISULISELT** (konsensus: Yoko Alender, Rain Epler, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Hanah Lahe, Lauri Laats, Tiit Maran, Tarmo Tamm).

2. Info ja muud küsimused

(allkirjastatud digitaalselt)
Yoko Alender
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Elle Nora Kalind
protokollija